No. 1761 **Zaterdag 29 September 1917.** **34ste Jaargang**

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor ieder ken regel meer 7½ cts.

Honderd jaar vóór de Hervorming.

Het valt niet te ontkennen, het Westersch schisma had in verschillende bisdommen, in vele kloosters toestanden doen geboren worden, die wij niet genoeg kunnen betreuren, maar God, die Zijne Kerk nimmér verlaat, schonk overvloedig hulpmiddelen tot heeling dezer wonden. Hij wekte mannen op van onberispelijken levenswandel, ijzeren wilskracht, heilige geestdrift, mannen brandend van ijver voor het zielenheil, voor de kerkelijke tucht, voor de glorie van Christus' Bruid. Onder deze *viri illustres* bekleedt de Duitsche kardinaal Nicolaas Cues eene eerste plaats. In 1451 begon hij op last van den Paus de kerkelijke hervorming in Duitschland. „Als „een engel des lichts en des vredes", schreef de abt Trithemius tegen het einde derzelfde eeuw, „verscheen Nicolaas van Cues te midden der „duisternis en der verwarring, herstelde de eenheid der Kerk, bevestigde het aanzien van haar Opperhoofd en strooide rijke zaden „van nieuw leven uit." Niet overal viel het zaad in goede aarde, doch waar het ontkiemde, bracht het honderdvoude vruchten voort. Zelf beoefenende, wat hij anderen predikte, doorreisde hij jaren lang Duitschland, herstelde de kerkelijke tucht, bracht naar vermogen verbetering in de opleiding der geestelijken, in het godsdienstig onderwijs des volks, waakte over het predikambt en trad met onverbiddelijke strengheid tegen alle zware misbruiken op. In geen tijdvak der Duitsche geschiedenis waren de synoden talrijker, meer omvattend, dan in de jaren 1451—1515. Behalve de provinciale conciliën van Mentz, Maagdenburg, Keulen en Salsburg, werden gedurende dit tijdvak in verschillende gewesten ver over de honderd diocesaan-synoden gehouden, in wier decreten het in- en uitwendig leven der Kerk geheel weerspiegeld wordt. Uit deze akte leert men de talrijke en groote misbruiken kennen, die de kerk waren ingeslopen, maar ook de middelen, die tot beteugeling van het kwaad werden aangewend. Te midden der menschelijke zwakheid openbaarde zich op de conciliën en synoden de machtige Geest, die de Kerk Gods bezielt; en prelaten, schoon persoonlijk van minder stichtenden levenswandel, voelden zich gedwongen, waar het hunne kerkelijke bediening gold, aan de oude wetten en voorschriften gehoor te geven en daardoor hun eigen leven te veroordeelen. Vele door deugd en geleerdheid uitstekende bisschoppen traden als krachtdadige bevorderaars der geestelijke hervorming op. Aangemoedigd door de Pausen, begunstigd door bisschoppen en vorsten, won de kerkelijke beweging meer en meer veld.

De kloosterorden ontwaakten tot een nieuw leven, de geest der stichters herleefde, die geest van geloof, versterving, onthechting aan de wereld. In bijkans alle orden kwamen een aantal kloosters overeen, om de verslapte regeltucht te herstellen, vereenigden zich hiertoe tot eene congregatie en kozen zich een vicaris-generaal, die onmiddellijk van den overste der orde zijn bevelen ontving; zoo telde o. a. de Dominicanerorde congregatiën in Elzas, Beieren, Brabant en Oostenrijk. Van al deze congregatiën, die ook op de niet observante kloosters van Duitschland grooten invloed uitoefenden, verdienen vooral twee onze aandacht, omdat zij aan Nederland onmiddellijk hun oorsprong ontleenden, n.l. de Windesheimsche congregatie der Reguliere Kanunniken en de Hollandsche congregatie der Dominicanen. Uit het klooster van Windesheim, de oefenschool der verhevenste deugden, togen tal van beproefde kloosterlingen, die overal hunne medebroeders tot getrouwe naleving der kloosterregels zouden aansporen. In 1437 ontving daar Joh. Busch van Zwolle de zending, om de Saksische kloosters der Reguliere Kanunniken te hervormen. Reisvaardig knielde hij voor zijn prior neder, die onder de volgende woorden zijn zegen over die moeilijke onderneming uitsprak. „Gij „zijt onze dochter, groeit en vermeerder u tot duizenden. Dat uwe „nakomelingen de poorten hunner „vijanden in bezit nemen." Deze zegen was een profetie. Geen religieus werkte met meer vrucht voor het herstel der kloostertucht. Onoverkomelijk schenen dikwijls de moeilijkheden; gevaren, zoo van slechtgezinde kloosterlingen als baatzuchtige leeken, moesten iedereen afschrikken, maar Joh. Busch stelde al zijn vertrouwen op God; en dit vertrouwen werd niet beschaamd: de Windesheimsche congregatie nam voortdurend toe in kloosters en voortreffelijke religieuzen. Omvangrijker werd de werkkring van dezen voor het zielenheil brandenden kloosterling, toen hij door Nicolaas van Cues in 1451 op de synode van Maagdenburg tot pauselijk delegaat en later tot visitator der Noord-Duitsche kloosters werd benoemd. Onvermoeid doorkruiste hij nu de Noordelijke gewesten van Duitschland, krachtens apostolisch gezag overal de kloosters tot stipte onderhouding der oorspronkelijke regels terugvoerend. Maagdenburg, Meiszen, Brandenburg, Thüringen, Holstein, Westphalen, Windesheim waren gedurende vijftig jaren beurtelings het doel zijner langdurige tochten. „Misericordias Domini in aeternum cantabo," met dit vers begon hij zijn levensgeschiedenis, op last van zijn prior ondernomen, en deze woorden ontvloeiden onder het schrijven nog menigmaal aan zijne pen, als hij aan de talrijke kloosters dacht, die tot den oorspronkelijken staat waren teruggekeerd en tot dat tijdstip (1475) bijna allen in de kloostertucht volhardden.

Gouvernements-Geneeskundigen.

De Gouverneur heeft bij den Kol. Raad een Ontwerp ingediend tot het vaststellen eener Verordening in zake den dienst der gouvernements-geneeskundigen.

Doel van dit nieuwe ontwerp is verbetering van de geneeskundige verzorging van on- en minvermogenden en daarmee samengaand, verbetering in de positie der gouvernements-geneeskundigen.

De wijze, waarop dit tweeledig doel zal worden nagestreefd, is de volgende.

De verzorging der armenpraktijk zal in de districten en wijken geschieden, elk met een bevolking van niet meer dan ongeveer 6000 zielen. Op de bovenwindsche eilanden bestaat deze toestand reeds, op Aruba zijn reeds 2 geneesheeren, zoodat voor deze verbetering het eiland Curaçao zelf overblijft. Daartoe zullen het 4de en 5de district, tot nog toe door één geneesheer bediend, in tweeën worden gescheiden, en elk door 1 medicus verzorgd, terwijl voor het 2de district en het 3de eveneens aparte geneesheeren worden voorgesteld. De grenzen van het 2de en 3de district worden eenigszins gewijzigd, zoodat tot het arbeidsveld van de thans fungeerende armendoktoren van het 3de en 2de district een vergroot stadsdistrict overblijft.

Zooveel mogelijk zal in het centrum van elk buitendistrict den geneesheeren een ambtswoning, met apotheek en telefonische verbinding, worden aangewezen. De plaatsing voor deze woningen en de bouworde zijn voorloopig reeds bepaald; het staat echter te bezien, of het in verband met den oorlogstoestand mogelijk zal zijn, reeds dadelijk de voornemens ten uitvoer te brengen.

Het oorspronkelijk voornemen was het volgende.

In de eerste plaats werd het tweede district in aanmerking genomen, waar de bevolking vermoedelijk ongeveer 6600 zielen bedraagt, terwijl het district, ook afgezien van de onbewoonde Oostpunt, tamelijk uitgestrekt is.

Na alles overwogen te hebben, schijnt het meest aanbeveling te verdienen, dat de geneesheer voor het tweede district zich ongeveer ter hoogte van de plaats Herst vestigt aan den grooten weg, bijv. op domeingrond perceel No. 3.

Er blijft dan het Oostelijk gedeelte van Willemstad over, dat thans nog met het tweede district eene combinatie vormt.

De Oostgrens van dit gedeelte zoude een eind uitgezet kunnen worden, bijv. van de baai van Koraal Specht via de politie-posten Domingito en Rust en verder westwaarts naar het Schottegat, om het tweede district evenredig kleiner te kunnen maken en de nabijwonende bevolking gemakkelijker te helpen; een detail, dat hier niet nader behoeft te worden uitgewerkt, maar dat alleszins de proefneming waard is.

Voor den geneeskundige, die thans zoowel het oostelijk stadsgedeelte als het tweede district bedient, blijft dan een vergroot stadsdistrict over, waar hij, in verband met andere, hem op te leggen werkzaamheden, genoeg arbeid vinden zal.

Het derde district, met 6100 inwoners en eene bevolking, die zich vooral in den omtrek van de terreinen der Curaçaosche Petroleum Maatschappij uitbreidt, kan niet wel met het westelijk gedeelte van het stadsdistrict, dat eveneens eenige duizenden bewoners bevat, één geneeskundig arbeids-veld blijven vormen.

Een aanvankelijk denkbeeld om het derde district met een deel van het vierde tot ééne medische combinatie te maken, moest worden losgelaten om de praktische bezwaren, die er tegen rezen.

Overwogen werd dus het derde district zelf een arbeids-gebied voor één geneeskundige te laten vormen, terwijl men in overweging nam het doktershuis te vestigen op het perceel domeingrond No. 6, aan den driesprong van wegen bij Calabrië, Blomontie en Vredenberg.

Verder is aanbevolen, terwille van hen, die dichter bij de stad dan bij bovenbedoeld punt wonen, de grenzen van het stadsdistrict uit te breiden: bijv. van de Piscadera-baai, boven langs Cas Chikitoe, door Marchena naar het Schottegat.

De geneeskundige, thans voor het westelijk stadsdistrict en het 3de district aangewezen, kan voor het uitgebreide stadsdistrict behouden blijven, waar, bij den Openbaren Gezondheidsdienst, nog meer werkzaamheden hem wachten.

Waar hier en boven gesproken is over wijziging van de grenzen van het stadsdistrict, is enkel eene vrijwel op zichzelf staande verandering bedoeld voor zoover de geneeskundige verzorging betreft.

Het vierde en vijfde district wordt thans nog door één geneesheer voorzien, die op „Pannekoek" woont.

Reeds op zichzelf is dit afgelegen arbeidsveld, met zijne lange afstanden, te groot voor één geneeskundige, maar met de vermeerdering van werk, die de nieuwe organisatie medebrengt, is een nieuwe drangreden geboren om het 4de en 5de district aan twee geneesheeren toe te vertrouwen, met dien verstande, dat de grens tusschen de beide districten niet de juiste scheidingslijn van beider arbeids-terrein behoeft te zijn.

Als plaatsen, waar de beide geneesheeren metterwoon gevestigd worden, komen in aanmerking: in

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

Ben langzaam maar zeker aan 't verbokkumen.

Dat zit zoo:

Ten Oosten van mijn buitenhuis, zijn ze reeds dagen bezig, met land schoonmaken, dies vuurtjes stoken. Nu ben ik volstrekt geen vijand van rook.

Heb in mijn studentenjaren, menig winteravondje zitten boomen in kamer waar de smoke rond gasballon hing, dik-compact als wattige wolken, zoodat je je punten van je schoenen op tafel niet in 't vizier kon krijgen, je zwaar redeneerenden tafelbuur wel hoorde maar niet zag, en al wat tot 't genus microbe of baccil behoorde, in de kamerhoeken lag te apengapen.

Niets minder dan lèse majesté zou 't zijn, aroma van die nobele havanna's uit de dagen van olim, te vergelijken met den oogtranenden maagomzwaaienden rookwalmstank, die in wazige golven door mijn jalouzieën kwam binnengewaaid.

De giftgassen van 't Europeesche slagveld zijn er niets bij, en rookmaskers zijn er helaas in 't fort niet te krijgen.

Verpikte 't toch, om verder door 't leven te gaan als 'n gerookte paling van 6 voet.

Daarom retireeren in eere, dat was hier je ware.

En den volgenden dag den 9en September, trok 'n pezig rookvleeschpaard, 'n rammelend rookcoupétje met anderhalf doorgerookt mannetje er in, naar stad.

Ik trof 't.

Uitvoering van garnizoen's muziekcorps, vlak voor 't balconhuis, waar ik logeerde.

Klokslag half 8.

Kapelmeester Boskaljon tikt.

Zwellende toetlippen, bollende koonen, en statig klonk 't Wilhelmus door de ijle, zoele etherische avondlucht.

Witte Wilhelmina-buste — tè jong en tè oud — in 't midden van 't paviljoen, schijnt aandachtig te luisteren.

Dadelijk daarop, met veel kopergeschetter, opgewekte marche van Losey.

Vroolijk tempo bracht er al aanstonds de stemming in bij 't talrijk publiek, want 't was vol.

Jammer, jammer, dat niet 'n paar electrische reuzen-booglampen dat kleurig gewemel overgieten met hun fantastisch zilverschijn.

Die gloeilampjes doen zoo niets wereldhavenachtig aan, maar hebben toch juist genoeg stroom, om je te kunnen verlustigen in aanblik van menschengewoel rondom schitterend verlichte tent, om te genieten van de reeds zoo vaak beschreven Curaçaosche pantoffelparade.

Wat 'n verschil met de Hollandsche, speciaal Rotterdamsche volksconcerten op openbare pleinen.

Hier geen meelallen — brullen — hossen, neen iets gedistingeerds, iets van zich zelf voelen, iets van zich voornaam-gemakkelijk bewegen gaat uit van deez' op den maat zacht voortschuifelende zonnelandbewoners.

Wandelende dames met geoffrey hoeden, wandelende dames met kante shawl over hoog opgewerkt coiffure, giechelende bakvischjes in gladysblouses en nauwe korte navy-serge rokken, of geheel in 't wit met hooggehakte walk-over-shoes.

Drentelende heeren met petten en hoeden, drentelende heeren zonder petten en hoeden in flanellen of stijf gestreken dril colberts en omgeslagen pantalon over krakenden bruinen schoen, bijna allen vaardige rouleurs des cigarettes, onvermoeide inhalers van rook in hun binnenste binnenste.

Politie-agent spelend met z'n kle wang en met 'n: „ik wou dat ik dien dief toch 's in kon pikken"-gezicht.

Guitige blackies met luchtige broekjes, scharrelen op bloote pootjes rond, mee-hummend de melodie, met grage kijkoogen speurend naar sigarettenpeukjes.

O. W. kooplui met iets van hier ben ik in hun gang, ambtenaren met nog krullende neus denkend aan den I van deez' maand, witmenschen met roode gezichten en menschen van de couleur met elastischen stap loopen allen broederlijk in ovalen kring rondom den in electrisch licht badenden koepel.

Op uitstekende stoepen en trappen 'n rits van pinda-eters, de meer fortuinlijken verschalken 'n plombière in 't ijshuis *Heladeria Imperial.*

En muziek mept maar steeds haar meesleepende opgewekte tonen door den op den maat loopenden menschendrom, die, men kan 't hun aanzien, genieten met volle teugen.

Heb in mijn jeugdjaren heel wat concerten meegemaakt. Was habibituétje van wekelijksche zomerconcerten in Rotterdamsche Diergaarde en Doele-societeit.

Dunkler was toen kapelmeester van de grenadiers en jagers, en elke week bracht hij op zwaarbelommerde Doeleplaats élegante soosleden in verrukking, door z'n sublieme meesterlijke leiding van dat élite-corps van Europeeschen naam.

Vond in die jaren zoo'n orchest-dirigent-postje vrijwel onbeteekenend, had heel wat meer respect voor kroot-rooien dikzak met reuzentrompet, want met zoo'n stokje zwaaien, dat kon ik ook wel.

Later had ik er 'n beteren kijk op; en nog later in mijn West-Indische jaren viel 't mij telkens op, hoe veel onze Boskaljon in z'n dirigeeren weg heeft, van dien goeien doodkalmen Dunkler uit mijn kinderjaren; precies dezelfde koel-gedecideerde imponeerende en krachtuitgaande maatzwaai als hij.

Herinner me iets in die lijn 'n 10-tal jaren geleden, op de Scheveningsche pier, bij uitvoering van 'n Hongaarsch strijkje.

Gebruinde typen, koolzwarte oogen, artistieke lokken.

Dirigent nog wat bruiner, nog wat meer vuurspattende kijkers, nog wat weelderiger zwartgelokt.

Die prachtkerel werkte zich in 't zweet, sprong rond als 'n kakkerlak, zwaaide z'n arm bijna uit 't lid, beukte met z'n ebbenhouten staafje als 'n voorhamer op z'n lessenaar, en eens bij 'n hem geliefde Hongaarsche melodie, sprong hij boven op 'n stoel, en zong met volle borst meesleepend schoon in glashelderen baryton zijn heimwee uit naar z'n dierbaar vaderland.

Donderend was toen 't applaus en gebiseer, maar daar ging ie niet op in, de man was op.

Vreemd, dat men hier zoo weinig, of bijna heelemaal niet, applaudiseert.

Toch zijn onze West-Indiërs every inch muzikaal, toch is muziek hun lust en leven, en hun aanleg tot onverschillig welk instrument wonderbaar.

Wat de oorzaak van die schijnbare koudheid is, ik en weet 't niet, en zij zelf geloof ik, weten 't ook niet.

Wat me in pauze opviel, was, dat zoovelen van 't corps gedecoreerd waren. Dat deed me bepaald goed. Meende ook onder de executanten in uniform eenige oud-weezen van Sta Rosa te herkennen. Zoo ja, mijn eeresaluut aan hun heerlijke praestatie op muzikaal gebied, maar stu-

het meer Noordelijk gedeelte van het eiland de gouvernements-plaats Wacao, waarbij niet enkel gerekend is met de bestaande bevolkings-centra, maar ook met de toenemende bewoning van gouvernements-gronden; en in het andere gedeelte van het 4de en 5de district een in de buurt van Klein Fontein aan of bij den driesprong van wegen, aan te koopen stuk grond.

Het spijt den Gouverneur zeer, dat de nieuwe regeling niet zal kunnen toelaten een dokter op Pannekoek te laten, waardoor de aldaar bestaande gouvernements-woning als dokters-huis zal kunnen blijven dienst doen; maar hoe jammer dit ook zou zijn, toch zou er de regeling niet aan ondergeschikt gemaakt mogen worden.

Verder zal, ten behoeve der zieken, ter vergemakkelijking van vervoer, een ziekenautomobiel worden aangeschaft, benevens behoorlijke andere vervoermiddelen (raderbrancards enz.)

Wordt door de voorgestelde betere verdeeling der districten de goede behandeling van zieken reeds meer gewaarborgd, nog grootere verbetering zal naar het inzicht van den Gouverneur worden verkregen door de afschaffing der bewijzen van onvermogen, in deze materie. Niet alleen was in vele gevallen het verkrijgen van een dergelijk bewijs een bezwarende formaliteit, doch niet de minste waarborg van noodzakelijkheid was tot nu toe gegeven. Het niet zorgen voor den dag van morgen, de laksheid der bevolking, werd tevens erdoor bevorderd. Het afschaffen echter der bewijzen van onvermogen, zonder daarvoor iets in de plaats te doen treden, scheen den Gouverneur zeer bedenkelijk. Waar het zich nu laat aanzien, dat de economische toestand der bevolking vooruitgaande is, waar een deel der bevolking dikwijls geld beschikbaar schijnt te hebben voor feestjes en onnoodige uitgaven, en waar met den Gouverneur, de Regeering in het Moederland meende, dat gepoogd moest worden, de bevolking in deze op te voeden, heeft hij gemeend een proeve te moeten nemen met een ander stelsel, waarvan de bijzonderheden bij besluit nader kunnen worden geregeld. Het stelsel zou hierop neerkomen, dat on- en minvermogenden en in het algemeen zij, wier inkomen f 800,— niet te boven gaat, telkens om het half jaar van bestuurswege een kaart bekomen, *recht gevende op kostelooze geneeskundige hulp*; een dergelijke kaart moet halfjaarlijks een nader vast te stellen klein bedrag, bijv. f 1,— of f 1,50 worden gestort in de koloniale kas. Van bestuurswege kunnen daarvoor in aanmerking komende personen, n.l. de geheel onvermogenden, van de betaling van dit bedrag ontheffing krijgen.

De geneesheer is verplicht personen, die deze kaart bezitten, geheel kosteloos te behandelen; bij toevallig ontbreken van deze kaart, of bij twijfel aan de rechtmatigheid van het bezit ervan, staakt hij de behandeling niet, doch roept de beslissing van het Bestuur in.

Hoewel ook deze regeling evenals alle menschenwerk haar gebreken zal hebben, biedt zij, naar de meening van den Gouverneur, genoeg voordeelen om er een proef mede te nemen.

Ter andere zijde vereischt de positie-regeling der gouvernements-geneeskundigen een nadere bespreking.

Waar door de instelling van den Openbaren Gezondheidsdienst in deze kolonie en een toekomstige invoering van de verklaringen van overlijden, in het algemeen de werkzaamheden der geneesheeren zullen toenemen, waar alle inkomsten uit behandeling van personen uit den kleinen stand zullen wegvallen, waar — met uitzondering van de reeds gevestigde geneesheeren te Willemstad — een verplaatsing naar andere districten der kolonie zal kunnen voorkomen, daar is het, mede in het belang van den dienst, wenschelijk den economischen toestand der geneesheeren te verbeteren. Hoewel later in een besluit deze materie nauwkeurig zal worden geregeld, zij hier aangevoerd, dat in groote trekken het volgende wordt voorgesteld: de gouvernements-geneeskundigen zullen wat salaris aangaat geplaatst worden in de klasse van f 3,500,— tot f 4,500,—. Bij de vaststelling van het salaris zal echter nog nader rekening worden gehouden met reeds genoten traktement, bijzondere prestatie en, voor de medici te Willemstad gevestigd, met hun bereidwilligheid ook in andere deelen der kolonie gouvernementswerk te verrichten.

Verder zal aan de gouvernements-geneeskundigen in de buitendistricten, wien een bepaalde woonplaats wordt aangewezen, een vrije woning of andere vergoeding van huurwaarde worden toegekend.

De vervoergelden bedragen op het oogenblik voor de geneesheeren in het stadsdistrict f 400,— en voor die in het 4de en 5de district f 800,—. op de Bovenwinden f 250,—. Over een nieuwe regeling dezer aangelegenheid is de Gouverneur in onderhandelingen met Zijne Excellentie den Minister van Koloniën.

Het komt den Gouverneur hier tevens de juiste plaats voor eenige woorden te wijden aan de functie der buitengewone gouvernements-geneesheeren, wier taak is volgens art. 2 dezer verordening het uitoefenen van een bepaalde functie in gouvernementsdienst.

1. geneesheer van het krankzinnigengesticht;
2. geneesheer van het leprozengesticht;
3. geneesheer van de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten;
4. quarantaine-geneesheer.

In verband met andere maatregelen in dienst der volksgezondheid zal het waarschijnlijk noodig zijn in de toekomst nog eenige dergelijke functies in het leven te roepen.

Het ligt in de bedoeling deze functies in de toekomst zooveel mogelijk aan de gouvernements-geneeskundigen op te dragen, zonder dat daarvoor een extrabetaling zal worden gegeven; evenals het in de bedoeling ligt om, als het noodig is, den gouvernements-geneeskundigen op te dragen de on- en minvermogenden, die in het St. Elisabeth's gasthuis of het Sanatorium Het Groene Kruis verpleegd worden, geneeskundig te behandelen.

Daar het niet de bedoeling is verkregen rechten aan te tasten, zal, zoolang de tegenwoordige geneesheeren in functies zijn, in de bezetting der plaatsen geen wijziging worden getroffen.

Laten de omstandigheden dit toe, dan zullen de verschillende functies op voordracht van den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst op billijke wijze worden verdeeld.

Tegelijk met het besluit regelende de inkomsten van de gouvernements-geneeskundigen, zal de functie en de salarieering der buitengewone gouvernements-geneeskundigen worden geregeld.

De toekomst zal moeten leeren of de voorgestelde regeling zal voldoen. De eerste vraag, die zich voordoet is, of men op de genoemde voorwaarden goede geneeskundigen zal kunnen krijgen. Waar de examens voor geneeskundigen in deze kolonie zullen worden afgeschaft, blijven voor de bezetting der plaatsen slechts over Hollandsche of Surinaamsche geneeskundigen. In het algemeen dient natuurlijk slechts aan de eerste categorie, als volledig bevoegd, de voorkeur te worden gegeven. Voor de bekleeding van functies van gouvernements-geneeskundigen in Willemstad zelve, op de bedoelde zeer verbeterde voorwaarden, zullen, meent de Gouverneur, wel candidaten te vinden zijn. Met eenige particuliere praktijk zullen op de genoemde voorwaarden zeker inkomens van f 5.000,—tot f 6.000,— te behalen zijn, bij meerdere dienstjaren nog hoogere.

Eenigszins anders staat het in de buitendistricten. Daar is het niet zeker, dat, al zijn de voorwaarden voor beginners lang niet slecht, men ook Europeesch gegradueerden zal kunnen bekomen. In vele gevallen zal men zich dan met minder bevoegden, wier dienstprestaties echter zeer vaak goed voldoen, moeten tevreden stellen.

Een regeling om den dienst te Willemstad nimmer door anders dan Europeesch bevoegden te doen verrichten, kan dezerzijds niet worden goedgekeurd. Immers, er kan zich een noodtoestand voordoen, en anderzijds zou het onbillijk zijn, de buitendistricten in hoedanigheid van benoodigde geneeskundige hulp lager te achten dan de hoofdstad.

Een eigenaardige actie

is in Duitschland begonnen.

Te Berlijn zijn eenigen tijd geleden een aantal mannen van verschillende partijen bijeengekomen, om te beraadslagen over den binnenlandschen vrede.

Men wil beproeven, te zorgen, dat na den oorlog de verschillende *geloofsbelijdenissen*, politieke partijen en voorstanders van verschillende levensbeschouwing niet weer, zooals vroeger gebruikelijk was, elkaar te lijf gaan in persoonlijke aanvallen en miskenning van den tegenstander of anderdenkende. Iedere richting zal wel met moed van overtuiging mogen blijven voorstaan, wat zij acht waar te wezen, maar de toon en de vorm der debatten moet, gelijk dat ook in 't particuliere leven onder beschaafde menschen gebruikelijk is, geschieden op fatsoenlijke, *„de overtuiging van den tegenstander eerbiedigende"* manier.

Een algemeen comité heeft zich gevormd om dit streven te steunen, waarin personen van allerlei partij en hebben zitting genomen.

Te Keulen is reeds een afdeeling gesticht, welke heeft vergaderd en daartoe een oproeping heeft verspreid.

In dit manifest wordt herinnerd aan de „glorierijke dagen" van Augustus 1914, toen alle partijen zich tot één nationale eenheid aaneensloten.

Vóór dien tijd was er dikwijls nuttelooze strijd, hatelijk en lasterlijk, en dat mag niet terugkeeren.

De Godsvrede moet blijven.

Wel zal geen partij, richting of belijdenis verhinderd worden, haar principes te verdedigen en te verkondigen, maar dit moet op behoorlijke en zakelijke wijze geschieden, zonder personen aan te tasten.

Nu reeds zijn er teekenen, dat na den oorlog heftige botsingen van verschillende volksgroepen dreigen, en daarom dient bijtijds gezorgd, dat niet na den buitenlandschen oorlog een binnenlandsche krijg ontbrandt.

Tot dit doel zullen te Berlijn sprekers van verschillende partijen optreden.

Het is een eigenaardige actie, die beslist niets met het vieren van het gedenkfeest der Hervorming te maken heeft, want Luther was nu juist geen toonbeeld van vriendelijke polemiek.

Er is veel aanlokkelijks in, maar ook gevaar.

Het publiek verstaat onder „eerbiediging der overtuiging" in den tegenstander zoo gemakkelijk dat „alles één pot nat" is, waarheid en dwaling, deugd en zonde, met andere woorden, het ontvangt den indruk dat een heidensch scepticisme de hoogste wijsheid uitmaakt.

En er zijn valsche wereld- en levensbeschouwingen, wier kracht bestaat in een geruischloos werk van stille ondermijning, en die gemakkelijk een voorsprong zouden krijgen, wanneer men ze niet ontmaskeren mocht.

Ook geeft het nadruk leggen op den toon en niet op de waarheid den tegenstanders der christelijke waarheid een wapen in handen. Juist nu we dit schrijven, wordt ons uit Londen bericht:

Psalm 58 is door de (Anglikaansche) Kerk in de ban gedaan, om dat er daarin de leer van vergeldingsmaatregelen verkondigd wordt. De bevoegde autoriteiten hebben besloten, den psalm uit het psalmboek te verwijderen. Andere psalmen, die dezelfde gevoelens vertolken, zullen eveneens verwijderd worden. De Deken van Kantelberg heeft tegen de ze wijzigingen verzet aangeteekend.

En zoo zullen ook eigen woorden van den Zaligmaker dienen geschrapt, b.v. wat Hij van de Farizeeërs zeide, als tegen den „goeden toon".

Het Centrum.

DE OORLOG.

De vredesonderhandelingen zijn in vollen gang en worden gevoerd op echt democratische wijze. Niet meer in geheime diplomatieke nota's, neen, publiek van de spreektribune in de volle Volksvertegenwoordiging behandelen Ministers en Rijkskanseliers de vredesvoorwaarden. Op mijlen afstand van elkander gescheiden beantwoordt Engeland de rede van Michaelis, en bespreekt deze weder op zijn beurt de zienswijzen der Verbonden Mogendheden. De woordvoerders der verschillende partijen in Kamer, Rijksdag, Doema of Parlement zeggen openlijk hun gevoelen en verklaren duidelijk in hoeverre zij de Regeering willen steunen. Is men aldus over en weer tot een vergelijk gekomen, dan wordt dat hoofdprincipe vastgelegd in eene Nota als basis der definitieve onderhandeling.

Zoo zien we langzamerhand naar voren treden de algemeene eisch der Verbondenen, dat Duitschland om vrede te sluiten eerst uit Frankrijk moet en uit België. Met wapengeweld tracht men aan dezen eisch kracht bij te zetten. De gevechten in het Noorden van Frankrijk en in den Zuid-Westhoek van België beoogen geen ander doel dan Duitschland af te matten en het voortdurend groote verliezen toe te brengen om het zoo tot terugtrekken te dwingen.

Duitschland wil in de toekomst België wel onafhankelijk verklaren, maar kan toch moeilijk van zich verkrijgen de mooie zeehavens Zeebrugge en Antwerpen geheel prijs te geven. Eenigen invloed zou het graag in België behouden. De Mogendheden willen daar niet van hooren en beproeven daarom het Duitsche leger van Belgiës Westkust weg te dringen.

De slag van Vlaanderen wordt weer opnieuw met kracht voortgezet. Men zal zijn beste krachten nogmaals beproeven. Zijn de Duitschers hun vrije uitvaart in de Noordzee kwijt, dan is een goed deel van hun kracht gebroken. Tijdens de slotonderhandeling over den vrede moeten Ostende, Zeebrugge en Antwerpen weer behooren tot de vrije steden van het onafhankelijke België. Duitschland moet dan voor goed teruggedrongen zijn. Daar moet het heen.

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Woensdagmiddag is de Apostolisch Vicaris, Mgr. M. G. VUYLSTEKE, met de *Estelle* naar Bonaire vertrokken om de nieuwe school van Rincon te gaan inwijden. Dezer dagen wordt Z. D. H. terug verwacht.

De volgende week vertrekt de HEW. Pater G. WOLSKY, Vicaris Provincialis, met de Pakket naar de Bovenwindsche eilanden tot het houden der canonieke visitatie.

Wij wenschen Z.H.E W een voorspoedige reis en behouden terugkomst.

Zilveren Jubilé.

Donderdag a. s. 4 October, den feestdag van den H. Vader Franciscus, vieren op Habai twee Eerw. Zusters Franciscanessen haar zilveren professiefeest. Het zijn de Eerw. Zuster CAMILLE en Eerw. Zuster AGNES, de eerste van Curaçao, de tweede van Bonaire geboortig, bloemen dus uit eigen hof. Beiden hebben hier op Curaçao in handen van Mgr. JOOSTEN z. g. hare H. Geloften afgelegd, en wijdden verder geheel haar leven aan het groote belang van het Katholiek Onderwijs. Soeur CAMILLE was steeds werkzaam in het Pensionaat Welgelegen, Soeur Agnes op verschillende missieposten, de laatste jaren op S. Willibrordo.

Wij wenschen den geachten Jubilaressen van harte geluk en hopen haar ook nog met goud gekroond te zien.

De Eerw. Soeur CAMILLE was in de wereld Mejuff. MARIA MERCEDES CHAPMAN, de Eerw. Soeur AGNES, Mejuff. JOHANNA BOOM.

Ook aan hare geachte families onze oprechte gelukwenschen.

Reunion San Hose.

De Gezellen hadden Zondagavond een schitterend succes. De groote zaal van het College was stampvol, terwijl velen zich buiten met een staanplaats vergenoegden. Dit is wel het beste bewijs hoezeer hun

---

deeren en nog eens studeeren, zooals goeie Pastoor Frie altijd zei, dat is *je* manier om de hoogste sport van de ladder te bereiken.

Vooral trof me No. II, de bekende ouverture van Suppé, „Le poète et le paysan."

Deez' compositie is sedert jaren, als quatre-mains voor piano, 'n populair nummertje op 't program van elke Hollandsche prijsuitdeeling

Zie 'm nog — waar blijft de tijd — timiede joggies op hoog opgedraaide pianokrukjes, de soepele vingertjes op blanke toetsen neertippen, in zaal overvol van invité's.

Muziekonderwijzer in gala, in z'n meest imponeerende houding, met natten wijsvinger gelijk tempo aangevend, en muziekblad omwippend.

Hoor 'm nog, met opgetrokken wenkbrauwen en uitgespreide vingers smeekend fluisteren, als de poète akkoorden op 'n eindje liepen: sest, sest, doucement, doucement uitmoureeren, en als dan later de boer z'n opgang maakte, zijn gestdriftig: nou jongeheeren, nou geef 'm van katoen!

Ja, dat was 'n kostelijke tijd!

Is 't wonder, dat toen de muziek dat lijfstuk uit mijn vlegeljaren inzette, ik met open mond en ooren geluisterd heb in immer wassende verrukking tot 't breed liefelijk finale?

Toen zag men ook statige verschijning van onzen Bisschop op 't balcon treden, en 't sein tot applaus geven.

Boskaljon met z'n gepensioneerd kolonel's profiel, salueerde met hoofdschen knik in balconrichting.

C'est épatant, très épatant, hoorde ik toen iemand uiten.

Wie de draagkracht van dit modern Fransch woord pakt, begrijpt de appreciatie, die daarin besloten ligt.

't Is heelemaal mijn bedoeling niet, ook ver boven mijn krachten als dilettant op muzikaal gebied, 'n recensie te pennen op uitvoering van ons waarlijk hoogstaand militair muziekcorps.

Toch moet 't mij van 't hart, dat die „dansa"-muziek, me maar niet bekoren kan.

Tè tingeltangelachtig, tè vulgair, tè, hoe zal ik 't uitdrukken, ja, tè commun voor zulke geschoolde krachten, vooral ook voor zulk een auditorium

Neen, dan was 't slotnummer „Manoeuvre marche" van Stenz, van heel wat nobeler cachet.

Daar leefde je weer van op, voelde 't militaire in je weer boven komen, deed je hart sneller kloppen in ridderlijke emotie. Maar één gebrek had 't, 't was te kort, veel te kort.

Ons smeekend applaus om 'n bis of tenminste nog 'n toetje, ging ten onder in 't lawaai van 't opeens in 'n hurry wegstroomend publiek, en aantoeterende auto's.

Toen hadden we toetjes te over. Muzikanten verdwenen, tentlichten werden uitgeknapt, uit was 't, heelemaal uit.

* * *

Dienstorde voor mijn groompje luidde: 10,30 A. M. spannen.

En den volgenden morgen stond precies op tijd, mijn armzalig karretje met trappelend ros te braaien, te roosteren in laaiende zonnebrand.

Ik er in, neuriënd de manoeuvremarche van gisterenavond, hij er in, vooruit, huis toe!

Bij proeftuin ongeveer, juicht opeens zwaar transpireerend koetsiertje 't vol verrukking uit: The soldiers coming!! en, o groote goden, hij heeft gelijk.

Daar komen ze aangestapt de fiere verdedigers van ons stukje rots.

Voorop de tamboers, die hun tromvel ranselen rattaplan, rattaplan, rattaplan, plan, plan, dan 'n paar ketsende bekkenslagen, en schetterend slaat de muziek los in felrooie klanken, die tateren tegen muur en huisgevels, schaterend om 'n zeer lawaaien en verder omhoog stijgeren, omhoog in de azure van warmte trillende lucht.

Iets anders is in 'n hobbelstoel op 'n balcon 'n forsche marsche te savoureeren, iets anders 'n kittige hengst, al is ie ook autoproof, zonder ongelukken door zulk 'n zenuwachtig kopergeblaas en tromgebeuk te forceeren.

Ik pakte de teugels, en er door kwam ik met wat schichtig gebries, oorengespits en ridicuul kuitengeflikker, maar nog weet ik niet, wat vlaag muziek me voorbij woei, want die geheel in marche-tempo stappende troep, heb ik slechts uit linker ooghoek langs mij heen zien filmen, wat me speet, meer dan ik zeggen kan.

Wat me in dat ondeelbaar oogenblik van geheel met paard bezig zijn, wel opviel, was die groote percentage van Curaçaosche soldaten, die mij stap stap voorbijmarcheerden.

Dat beviel mij maar zoo zoo, of eigenlijk heelemaal niet.

En weet ge waarom?

Omdat, zoodra een Curaçaosche jongen soldaat wordt, hij als regel geen voet meer in de kerk zet, en doodgewoon z'n geloof over boord gooit.

Versta me wel, ik zeg als regel, want er zijn uitzonderingen.

Waar 'm dat in zit, is me 'n raadsel, wel weet ik, dat 't bij de marine precies eender is.

Ik herinner me, dat, 'n jaar of 12 geleden, in vastentijd 'n Hollandsch oorlogschip St. Eustatius bezocht.

Van de 50 à 60 katholieken aan boord, kwamen er twee hun Paaschplicht vervullen.

Op mijn vraag aan eenigen van die achterblijvers, waarom ze ook niet kwamen, werd me geantwoord: Ach, U weet niet, hoe we genegerd en (sit venia verbo) gepest worden, en welke smerige taal en schimpscheuten op ons geloof we moeten verduwen, als we als katholiek onzen plicht willen doen.

Dat was *toen* bij de marine, op een onzer kruisers, maar ik kan en wil me ook niet voorstellen, dat ook *dit* bij ons garnizoen de reden zou kunnen zijn van dat zoo in eens verbluffend breken van onze katholieke jongens met alles, wat hun vroeger 't dierbaarst was.

'n Militair, die uit menschelijk opzicht, uit bangheid z'n godsdienst verzaakt, is in mijn opvatting 'n vent van niks, 'n lafaard, die even gemakkelijk, als 't hem te pas komt, z'n vlag zal verraden, die hij bezworen heeft te verdedigen met z'n bloed.

En die mannetjes moeten later, God betere 't, de eer van onze driekleur in onze Oost hooghouden.

Nog eens, 't blijft voor mij 'n perplex geval, 'n onoplosbaar raadsel, dat bijna altijd, als hier op Curaçao, 'n burger soldaat wordt, kerk en godsdienst bij hem heeft afgedaan.

Waar zit 'm dat toch in?

Ik snap 't niet.

Wie wel?

JAN PAUL.

San Willibrordo,
25 Sept. 1917.

boeiend spel in den smaak is gevallen. Vier maal volle zalen te halen met hetzelfde stuk is geen kleinigheid. We gunnen den Eerw. Directeur, Pater H. JANSSENS en zijn Spelers dit groote succes van harte. De voorbereiding heeft moeite genoeg gekost.

Om de kroon op het werk te zetten en om te voldoen aan de talrijke aanvragen zal Zondagavond nogmaals gespeeld worden, maar dan ook onherroepelijk voor het laatst.

Die het mooie spel willen bijwonen, moeten zich tijdig van kaartjes voorzien. Hoe groot de zaal van het College ook is, de plaatsruimte blijft beperkt.

Wij wenschen den Spelers nogmaals het beste succes.

Hoog bezoek.

De Gouverneur, vergezeld van den Procureur-generaal en den militairen adjudant, heeft gisteren een bezoek gebracht aan het nieuw opgericht station voor D. T. op Daniel en het terrein van de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij op Mount Pleasant.

Don Alberto.

Maandagavond heeft deze sleepboot het tankschip *Willemstad*, dat 9 Augustus in de haven van Aruba werd achtergelaten, weder binnen gesleept. Reeds Woensdagavond werd opnieuw uitgevaren naar Maracaibo.

Hopen we, dat het aanvoeren van ruwe olie nu verder zonder stoornis kunne geschieden, opdat de raffinaderij spoedig in werking trede.

Dr. den Houter.

15 September ll. was Dr. Th. G. DEN HOUTER nog te New York, maar hoopte binnen acht dagen te kunnen vertrekken.

Naar Nederland.

Eindelijk is er een veilige gelegenheid om rechtstreeks naar Nederland te vertrekken. Verschillende ambtenaren, die noodzakelijk met verlof moesten, zaten reeds lang daarop te wachten.

Heden vertrekt de *Commewijne* met zeer veel passagiers waaronder de Heer G. B. DUSSEL, Landbouwkundige der Kolonie. Een veiligen overtocht zij hun toe gewenscht.

Havenpolitie.

De havenpolitie krijgt haar eigen wacht op *Motet*, vlak aan de haven, met het vrije uitzicht over water en schepen. Dezer dagen is men met het bouwen van het lokaal begonnen.

Officieele berichten.

Aan den 2e klerk J. M. S. van Eps, werkzaam ter Inspectie van belastingen alhier is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

De 2e klerk ten parkette van den Procureur-generaal M. B. Daal is benoemd tot ambtenaar van politie.

De heer W. F. M. Lampe is gedurende het verlof van den titularis Mussenden, belast met het ambt van Secretaris van den Voogdijraad op St. Eustatius.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

J. M. Benarroch, Maria L. Blom, Mitje Blom, Marcus M. Clarrel, Betorina Culman, Lopez Gardeam Co., Henrique Golman, Emilo Heckmann Julianan Inacio Supryana Kellis, José Macario Anita Maduro p/e Johana Makaja, Constancia Marti, Pedro M. Mejia, F. H. Pieterss Henriette Pieterss Marthina Stredo, Johannes Nicolaas Wawoe, J. R. Welhous & Co.

Aangeteekende stukken: Luisa Alcira de Pacheco, Nicolaas R. Virst.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 28 Sept. 1917.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.	—
ZOUT per vat van 130 K.G.	f 0.80
DIVIDIVI per K.G.	„ 0.08
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„
id. per KG. 2e kw.	„
HUIDEN per K.G.	„ 0 80
GEITENVELLEN per K.G.	„ 1,20
WOL per K.G.	„ 0.25
SCHAPENVELLEN per stuk	„ 0.75
BEENDEREN per K.G.	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G.	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa)	„ 2½
Kwaliteit No, 1 per dozijn	36
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 3.50
„ „ 2 „ „	„ 4.75
„ „ 3 „ „	„ 6.12
„ „ 3 „ „	„ 6.30
„ „ 4 „ „	„ 7
„ „ 5 „ „	„ 7
„ „ 6 „ „ OLA	„ 6,20
„ „ 7 „ „	„ 8
„ „ 8 „ „ OLA	„ 9
„ „ 9 „ „	„ 7.20
„ „ 10 „ „ OLA	„ 12.
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„ 12
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ 1 van 25 c.M. of minder	
STROOHOEDEN (latal):	f.
Kwaliteit X per dozijn	f1,25
Kwaliteit XX per dozijn	f1 87½

El Imparcial.

Deze trouwe collega zal een tijd lang niet meer verschijnen, daar zijn directeur, de Heer B. A. JESURUN de leiding van het blad voor goed heeft neergelegd.

Een collegiale groet ten afscheid aan den scheidenden Directeur en de oprechte wensch, dat *El Imparcial* spoedig weder verschijne.

Een nieuw afweermiddel.

De Duitschers passen een nieuw middel toe, om het werk der geallieerde vliegers te bemoeilijken. Ze ontsteken een toorts van vuurwerk, dat vlammen werpt, die de lucht op een groote breedte beheerschen en de vliegers welke in dien schijn komen, zoo verblinden, dat zij weinig of niets zien kunnen, terwijl hun toestel van beneden toch zichtbaar is.

Monopoliseering van het Bioscoopbedrijf.

„De Gong", het orgaan van de Tucht-Unie, schrijf:

In het driemaandelijksche statistische overzicht van de gemeente Amsterdam trof ons deze volzin:

„Van de openbare vermakelijkheden verkochten in het afgeloopen kwartaal de schouwburgen en variété's 686.315 toegangsbewijzen, ter waarde van f 617.153.80 (in 1916 f 544.711.30), de bioscopen 1.078.717 ten bedrage van f 296.546.78 in 1916 f 216.590.62½."

Dus in 3 maanden tijds bijna 3 ton gouds naar den bioscoop in één stad, en wel: 80 duizend gulden meer dan het vorige jaar. Ruim 1½ maal zooveel bezoekers in den bioscoop als in den schouwburg. Dat geeft te denken, zooals de Verzekeringsbode opmerkte.

De Rotterdamsche bioscoopcommissie en andere dergelijke instellingen hebben adviezen gegeven, waarin het volgende voorkomt:

De z.g.n. misdadigersfilms hebben den laatsten tijd de aandacht der commissies gevraagd. Daar jeugdige personen door deze films in een milieu geplaatst worden, waardoor verkeerde neigingen suggestief kunnen worden opgewekt, kwam het de commissie wenschelijk voor, in den vervolge dergelijke films in het algemeen niet meer voor kinderen toelaatbaar te achten. De „bloedige" oorlogsfilms als „De slag aan de Somme" en „De Wapens neer" vond de commissie voor kinderen en vele jeugdige personen te aangrijpend en deze werden niet toelaatbaar voor kinderen geacht.

In het geheel werden 1881 films gekeurd, daarvan werden 260 films of bijna 14 pct. voor kinderen niet toelaatbaar geacht. Bovendien werden in 138 films nog te zamen ruim 200 coupures aangebracht.

Sommige bioscoophouders hechten weinig waarde aan het al of niet goedkeuren hunner films, ja maken zelfs van het afkeuren een zeer werkzame reclame door borden als „Streng verboden toegang voor kinderen" voor hun inrichtingen te plaatsen.

Te betreuren is het, dat onze eerste Hollandsche filmfabriek „Hollandia" te Haarlem zich uit financieële overwegingen evenmin iets aan de opvattingen van bioscoopcommissies gelegen kan laten liggen. Hierdoor wordt nog veel als „toelaatbaar" doorgelaten, wat nog verre van „geschikt" is voor jeugdige personen.

Het aantal films, waarin echtbreuk en overspel de overhand hebben, is legio; ook deze worden onvoorwaardelijk afgekeurd.

Alle richtingen zijn het eens, dat er wel degelijk een bioscoopgevaar voor de jeugd bestaat en wij zijn hier tegenwoordig om middelen te beramen hoe dit gevaar op de meest afdoende wijze kan bestreden worden.

Het voorloopig besluit zal voorts zoo spoedig mogelijk een commissie van vijf personen benoemen tot samenstelling van een rapport over wenschelijkheid van rijkskeuring, welke wenschelijkheid op de vorige vergadering reeds met algemeene stemmen werd uitgesproken na een desbetreffende inleiding van den heer H. Hermans uit Rotterdam en ook op deze vergadering wederom bekrachtigd.

Wij stelden dus uit het een en ander vast:

1. Het bioscoopbedrijf is bloeiend en steeds toenemend. Alleen in Amsterdam bezoeken 11725 personen per dag de filmvertooningen en besteden er f 3,223.

Dientengevolge kan worden aangenomen dat geheel Nederland groote winsten van deze bron afwerpt.

2. Er worden vertooningen gegeven in groote hoeveelheden, die het volkskarakter bederven, niet toelaatbaar zijn voor kinderen en de tuchteloosheid in ernstige mate doen toenemen, terwijl zij evenzeer de criminaliteit in de hand werken.

3 Zelfs onze eerste Hollandsche filmfabriek kan er niet aan ontkomen, dit gevaar in de hand te werken en het algemeen erkende kwaad te bevorderen.

Daaruit trekken wij deze conclusie:

Het bedrijf is zeer winstgevend en wordt slechts beheerd ten nadeele van het gehalte van het Nederlandsche volk.

Wij geven op grond daarvan ZEx. den Minister van Financiën, volgens economische beginselen, in overweging, alvorens een staatsmonopolie in te voeren voor verzekeringsbedrijven, die betrekkelijk lage winsten afwerpen en door particulieren uitstekend beheerd worden, in het belang van ons land den fiscus te bevoordeelen door monopoliseering van het bioscoopbedrijf onder streng ambtelijk toezicht.

Buitenland.

De Gemeenteraad van Antwerpen en het Duitsche Gezag.

De gemeenteraad van Antwerpen heeft aangaande de bestuurlijke scheiding het volgende protest gezonden aan het Duitsch gezag:

Mijnheer de Senator,

Gij hebt aan het gemeentebestuur van Antwerpen verboden het vraagstuk der bestuurlijke scheiding, 't zij in het College, 't zij in den Raad te bespreken, zeggende dat „de autonome gemeentebesturen hun bedrijvigheid hoeven te beperken tot het afhandelen der zaken van gemeentelijk bestuur en dat elke poging hunnerzijds om kennisneming van staatszaken tot zich te trekken, een krachtdadigen weerstand zou ontmoeten."

Om elk misverstand te voorkomen, heeft de burgemeester raadzaam geoordeeld een interpellatie betreffende bestuurlijke scheiding niet op de dagorde te plaatsen, — interpellatie die in de zitting van den gemeenteraad van 5 Juni 1917 aangekondigd werd.

Nochtans erkent artikel 21 der Grondwet ons onbetwistbaar het recht toe ons in geschikten vorm tot het hooger bestuur te wenden, om het onze meening kenbaar te maken nopens vraagstukken van algemeen belang.

Wij wenschen gebruik te maken van dit grondwettelijk recht, naar aanleiding der beschikking door de bezettende macht genomen waardoor het land in tweeën wordt gesplitst, — politieke maatregel, dien men als een tegemoetkoming aan de verlangens der Vlamingen wil doen doorgaan.

Te allen tijde heeft Antwerpen's bestuur de verdediging der Vlaamsche Rechten behartigd. Vóór meer dan eene halve eeuw werd de Vlaamsche taal als officieele taal der gemeente uitgeroepen; geen enkele hervorming van eenig belang werd op dit gebied door de Regeering of door de Wetgevende Macht ontworpen, zonder dat onze gemeenteraad zijn zienswijze openbaarde. Steeds sprak hij zich ten voordeele der Vlamingen uit.

Toch kunnen wij onze goedkenring niet hechten aan de bestuurlijke scheiding. In Vlaanderen zoowel als in Wallonië, heeft deze maatregel de goedkeuring van een kleine groep menschen, wien niemand het recht toekent om in naam der bevolking te handelen en die te dien opzichte enkel van hun eigen persoon opdracht hebben ontvangen.

Daarentegen hebben de wettige vertegenwoordigers van al onze Vlaamsche arrondissementen — voor zoover zij nog toegankelijk zijn in het protest door MM. Franck en consorten aan den Rijkskanselier gericht op afdoende wijze de redenen ontwikkeld waarom ons volk vijandig staat tegenover deze politiek, die trouwens door het Duitsche Keizerrijk zelf als een waarborg voor zich zelf wordt bestempeld. Hunne Collega's met Vlaamsche gevoelens, in het buitenland vertoevend, hebben zich in denzelfden zin uitgesproken. Allen zijn van meening, dat de bezettende macht de grenzen van haar recht overschrijdt, wanneer zij, in stede de wetten van het land te eerbiedigen, van de grondwettelijke wegen afdwaalt en uit eigen gezag onze bestuurlijke instellingen tot in den grond wijzigt, door twee hoofdsteden in het leven te roepen, twee reeksen ministerieële departementen in te stellen, de grenzen der provincies te verplaatsen, over de bestaande mandaten zonder toestemming der kiezers te beschikken, met één woord door, in onzen tijd van volksregeering en in ons vrij land te handelen, alsof België door het feit der bezetting een absolutistische staat geworden was, waar de wil van het bestuur oppermachtig is en vrij over wetten en instellingen beschikt.

Wij sluiten ons eenparig bij deze zienswijze aan. — Het is vanwege de separatisten een onvergeeflijke daad ten opzichte van het Vlaamsche volk de bestuurlijke scheiding voor te stellen als een punt van het Vlaamsch programma. Het is, te allen tijde en in elk land mogelijk om individueële zienswijzen te vinden ten voordeele van alle denkbare oplossingen. Maar geen enkel program van onze groote Vlaamsche vereenigingen, geen enkele geloofsbelijdenis op dewelke onze mandatarissen door een onzer politieke lichamen werden verkozen, behelst de bestuurlijke scheiding. Wij beschouwen dezen maatregel als *nood lottig voor het bestaan van ons land, als voordeelig aan den vijand, als strijdig met al onze overleveringen en onze hoogste rechten.* Hoewel België de eenheid van taal niet bezit, is het geen willekeurige schepping der diplomatie, die elken historischen grondslag zoude missen. Te allen tijde, integendeel, hebben de Vlamingen en Walen in onze streken gewerkt en geleefd in het kader van dezelfde openbare inrichtingen; van af de Middeleeuwen waren de drie groote leengoederen, die hoofdzakelijk ons land samenstelden: het graafschap Vlaanderen, het hertogdom Brabant en het prinsbisdom Luik tweetalig in hunne bevolking; later hebben de Zuidelijke Nederlanden het zelfde karakter behouden; hetgeen niet belette, dat het recht der twee talen er volkomen geëerbiedigd werd. Deze zelfde geëijkheid van rechten, deze zelfde gunstige voorwaarden voor de ontwikkeling van ons Vlaamsch volksleven, kunnen in het moderne België worden verwezenlijkt, en wij willen ze ten bate van het Vlaamsche volk verwezenlijkt zien, maar dan door ons eigen Parlement, zonder vreemde inmenging en zonder aanslag op de eenheid van het Vaderland.

Indien Antwerpen er op roemt de meest Vlaamsch voelende stad van het land te zijn in het niet minder fier, als haven en artistiek midden, een der machtigste organen van *gansch* België uit te maken en voor geen enkele andere gemeente in vaderlandsliefde te moeten onder doen. *Deze vaderlandsliefde omvat, in de banden eener zelfde vriendschappelijke genegenheid gansch het land en al onze landgenooten, Vlamingen en Walen zonder onderscheiding.*

Wij die onze bevolking kennen en *het recht hebben in haar naam te spreken*, kunnen U getuigen dat de algemeenheid onzer medeburgers in onze gevoelens deelt.

Verblind is degene die niet inziet dat een volk andere dan taalbelangen te behartigen heeft — hoe verheven en eerbiedwaardig deze mogen zijn. Onderling gescheiden, worden Vlamingen en Walen zóó zwak, dat zij niet meer in aanzien zijn onder de volkeren. Vereenigd, vormen zij een Staat die, hoewel klein wat het grondgebied betreft, den eerbied der Wereld heeft weten af te dwingen en wien nog een taak is weggelegd in het vrije menschdom.

Wij verzoeken U Mijnheer de Senator, onze grieven tegen de gewraakte maatregelen, aan het hooger bestuur te willen overmaken.

(Geteekende door de leden van het College en van het Gemeentebestuur van Antwerpen.)

De toestand te Antwerpen.

Volgens inlichtingen uit de Scheldestad ontvangen: Het is een droevig leven voor allen; men is hier zoo dankbaar als er onderstand uit Holland komt. Dit heeft kaas, eieren en visch gezonden. In de orde van volgnummer, elk op zijn beurt, konden wij ons rantsoen op de vischmarkt halen. We stonden er van half zeven 's morgens, schoven op in het gedrang en te 3 uur 's namiddags waren we meester van 3 eieren per man, tegen 35 cent 't stuk en van een weinig duur betaalde visch. Maar we waren er erg blij mede: het was al zoo lang geleden dat wij er nog aten! Misschien zien wij er geen meer. De laatste prijs er van was 70 cent de kilo, met schelp en vuil gewogen. Ja we hebben al veel afgezien. Eens per week krijgen we voor ons drieën 300 gram gehakt vleesch. We hebben nog wat aardappelen, maar geen groenten noch fruit. Nu is er nergens geen markt meer: de boeren willen niet omdat ze hun prijzen moeten affi-cheeren. Er zijn zoo dus voor ons niet veel extra's meer te koop..... Neen, men kan het niet schrijven zooals het werkelijk is. We troosten ons er mede, dat niemand het beter heeft.

VOEDSELNOOD.

De zaak van de bevoorrading der bevolking schijnt nog steeds op een gunstige oplossing te wachten. Aardappelen zijn er niet alle dagen te krijgen, brood is er te kort en rijst, het eenige dat beiden eenigszins zou kunnen vervangen, is er in maanden niet meer te bekomen. In de winkels staat de koffie geteekend tegen 42 frank het kilo. Vet en boter zijn ook uiterst schaarsch. Geen aardappelen, dunne soep, slechte of geen koffie, een weinig droog brood en afgekookte groenten, dikwijls geen boter noch vet om eenige spijs te bereiden, voorwaar het is voor de sinjoren geen benijdenswaardige toestand. Laten we hopen, dat er met den nieuwen oogst spoedig een werkelijke verandering in gunstigen zin moge komen.

De gebeurtenissen in Rusland.

Te Petrograd hebben zich gebeurtenissen van zeer ernstigen aard voorgedaan en alhoewel nu, dank zij het beleid der verantwoordelijke personen, een toestand van rust is ingetreden, hebben deze feiten een oogenblik het werk der revolutie bedreigd.

Omtrent de oorzaken, die aanleiding tot de onlusten hebben gegeven, geldt in de eerste plaats de ontbinding van enkele regimenten, die zich — volgens een oproep van het uitvoerend comité van den Raad van Arbeiders- en Soldatenafgevaardigden — „aan het front onteerd hebben door de misdadige verzaking van hun plicht jegens de revolutie". Daartegen werd geprotesteerd door sommige militaire afdeelingen op 16 Juli en in den nacht van den 17en. Deze beweging werd georganiseerd door de maximalisten, die de uiterste elementen van de revolutie vormen.

Het ontslag van enkele ministers, behoorend tot de kadettenpartij, maakte daarbij het oogenblik gunstig. De minister van Financiën Sjingaref, die van Openbaar Onderwijs, Manoeilof, die van Publieken Bijstand, prins Sjaksonosky en die van Handel, Stephanoff, boden op 17 Juli hun ontslag aan. Dit hield verband met de Ukrainische kwestie. De Russische ministers Terestsjenko, Tseretelli en Kerenski hebben te Kief besprekingen gehouden met de leiders der Ukrainische beweging, die geleid hebben tot het instellen van een secretariaat-generaal voor de Ukraine, waarvan het personeel in overleg met den centralen raad van dit gewest zal benoemd worden. Daar de genoemde ministers zich niet met deze oplossing konden vereenigen en van oordeel waren, dat de betrekkingen tusschen de Ukraine en het overige Rusland slechts door de constitueerende Vergadering kunnen worden vastgesteld, zijn zij afgetreden.

Op 19 Juli trad de minister van spoorwegen, Nekrasoff, uit de kadettenpartij, daar, naar zijne overtuiging, de kadetten de regeering in den steek hadden gelaten.

Deze ontslagname werd door de ontevredenen benut om zich te verzetten. Het kwam tot bloedige botsingen tusschen de oproermakers en de aanhangers der Regeering. Door de Regeering werd een bevel uitgevaardigd, waarbij alle betoogingen verboden werden. Ook het comité van den Raad van Arbeiders en Soldatenafgevaardigden en dat van den Raad van Boeren-afgevaardigden publiceerde een gemeenschappelijken oproep aan de soldaten, waarin voor goed een einde werd geeischt van de oproerige betoogingen.

Een zonderling licht wordt op deze gebeurtenissen geworpen door de onthullingen omtrent Lenin, leider der maximalisten en zijne collega's. Daaruit zou ten stelligste blijken, dat deze oproermakers niets anders dan Duitsche agenten zijn, die uit Berlijn geld en instructies ontvangen. Deze veronderstelling wordt nog bekrachtigd door de woorden van Kerenski, waar hij in een oproep van 21 Juli zegt: „Men heeft onweerlegbaar vastgesteld, dat de wanordelijkheden te Petrograd zijn georganiseerd met behulp van agenten der Duitsche Regeering."

Dat zij er niet in gelukt zijn, door bemiddeling van de uiterste partijen hunne misdadige plannen ten uitvoer te brengen, moge blijken uit het feit, dat de onlusten geheel onderdrukt zijn. De Leninisten zijn ontwapend, terwijl de leiders der tegenrevolutie worden vastgehouden. Lenin zelf wist te ontsnappen en heeft zicht, als matroos vermomd, naar Kroonstad begeven.

In de Voorloopige Regeering zelf hebben deze onlusten een groote verandering gebracht. Minister-president Prins Lwof is afgetreden, terwijl Kerenski tot Premier werd benoemd met behoud der portefeuille van Oorlog. Tseretelli wordt minister van Binnenlandsche Zaken en blijft tevens minister van Posterijen en Telegrafie. Nekrasoff zal voorloopig de portefeuille van Justitie voeren.

Zoo hebben deze gebeurtenissen in Rusland Kerenski, den grooten, krachtigen man, naar voren gebracht, die met een onbuigzame wilskracht voor de idealen der democratie heeft gestreden. Hij is het tevens, die het Russische leger weder in den strijd heeft gebracht en onvermoeibaar voor de krachtige organisatie van Rusland heeft gewerkt. Lloyd George heeft Kerenski in zijn laatste redevoering met vreugde als Premier begroet en hem „de groote figuur van de Russische revolutie" genoemd.

Onder zijne krachtige leiding moge Rusland, in dapper verweer en rustige binnenlandsche kalmte, zijn grootsche, vrije toekomst tegemoet gaan.

Vrij België.

Een rede van Asquith.

Asquith zeide in het lagerhuis, dat volgens zijn meenig Macdonald en Trevelyan meer waarde aan de resolutie van den rijksdag hechtten, dan deze werkelijk toekwam. Zij schenen vergeten te hebben, maar dit moest ook aan het huis duidelijk gemaakt worden, onder welke omstandigheden de resolutie aangenomen was.

Na een duisteren strijd in Berlijn, waarbij het een oogenblik scheen, dat de voorstanders van een gematigde politiek de overhand zouden krijgen, verschenen de militaire leiders op het tooneel en veroorzaakten het ontslag van den rijkskanselier, in wien het vertrouwen onverminderd was.

De vrede is een zaak van het uiterste belang, maar er is een allerbelangrijkste voorwaarde: deze vrede moet de doeleinden niet uit schakelen, waarvoor de groote naties den oorlog begonnen zijn en voortgezet hebben. Dan toch zouden de geweldige verliezen en al het lijden verloren zijn.

Asquith verheugde er zich over, dat in het begin van den herfst op uitnoodiging van Rusland een conferentie zou gehouden worden. Deze kon niets dan goeds voortbrengen.

De herziening van onze eischen is goed, wijl zich sinds het begin van het jaar twee nieuwe feiten voorgedaan hebben, ten eerste dat Rusland voorgoed een opgehouden heeft een autocratie te zijn en ten tweede, dat de Vereenigde Staten met al hun moreele en materieele krachten de geallieerden zijn komen steunen.

Hieruit blijkt de oprechtheid van onze eischen, terwijl tevens een overweldigende meerderheid van vrije volkeren nu voor de vrijheid der wereld en de voorwaarden daartoe strijdt.

Bij elke wijziging der kaart moet het leidende beginsel zijn de verlangens en wenschen van de bij de verandering betrokken bevolking.

Was Duitschland bereid, niet enkel om België te ontruimen, maar ook de geweldigste schade goed te maken, welke zijn verwoestende aanval op dat land, en de geweldige knechting van een groot deel der bevolking vergezeld had?

Was het bereid België te herstellen, niet met een schijnvrijheid, maar met een volledige onbestreden, absolute onafhankelijkheid? (Toejuichingen.)

Asquith wenschte Duitschland's antwoord hierop te weten.

Hij kon echter geen antwoord vinden in de vage en onbepaalde formule van den rijksdag. Hij verlangde niet te zeggen dat de vrede onmogelijk was, maar kon niet zien, dat door hetgeen onlangs te Berlijn gebeurd was, een werkelijke toenadering van practischen aard tot stand was gekomen ten opzichte van de eischen en doeleinden der geallieerden.

Asquith begroette alle gelegenheden, welke zich voordeden om met de vertegenwoordigers der groote democraties van gedachte te wisselen. Niet te duidelijk kon gezegd worden, dat dit geen zaak was van de regeering, in zooverre zij de authentieke vertegenwoordigster van het volk is. Zoodra dit door de democraties der wereld verwezenlijkt was, zouden wij een eervollen vrede in het zicht hebben.

Intusschen verhaasten wij de komst van den vrede niet door den indruk te wekken, dat er een aarzeling in ons besluit of een twijfel aan de mogelijkheid is om den last, welken wij met volle bewustzijn op ons genomen hebben, te kunnen dragen, dien last kunnen wij slechts met eere afleggen, als wij verzekerd zijn dat onze groote doeleinden den weg der verwezenlijking opgaan.

In naam der arbeiderspartij sloot Wardle zich van ganscher harte aan bij hetgeen Asquith gezegd had.

Er was in het geheele land een oprecht verlangen naar den vrede, maar dit was niet gebaseerd op de resolutie van den rijksdag, maar op de bereiking van de doeleinden, waarvoor Engeland ten strijde getrokken is.

Indien het Duitsche volk werkelijk den vrede verlangt, kan het dien krijgen, indien het van zijn regeering eischt, wat de Fransche kamer onlangs als oorlogsdoeleinden gesteld heeft.

Wij mogen den oorsprong van den oorlog niet vergeten.

De Fransche kamer had denzelfden eerbied voor de moreele overeenkomsten getoond als de Engelsche. Daarentegen was van den kant der Duitsche socialistische meerderheid geen teeken van berouw te bespeuren noch eenig verlangen om tot die overeenstemming te komen, welke de indieners der motie aan den dag gelegd hadden.

De arbeiders van Engeland waren vastbesloten te overwinnen. Terwijl Ramsay Macdonald en diens vrienden hun doeleinden als een vurig verlangen uitdrukten, begrepen de arbeiders, dat zij door moesten strijden (toejuichingen) en dat zij slechts door strijd konden bereikt worden.

Het aannemen der revolutie zou niet die uitwerking hebben, welke er van verwacht werd en daarom kon hij haar niet steunen.

Wil men Duitschland tot een goeden vrede bereid maken, dan moet men dit land doen gevoelen, dat de strijd voortgezet zal worden, tot het Duitsche militairisme gebroken is.

Een rede van Scheidemann.

Naar de bladen melden heeft de rijksdagafgevaardigde Scheidemann onlangs te Berlijn een rede gehouden over de toekomst van Duitschland, waarbij hij o. a. verklaarde, dat de socialisten in 1914 hun volk niet in den steek hadden kunnen gelaten.

Over de oorlogsdoeleinden sprekend zeide hij o.a.: Ons oorlogsdoel komt neer op beveiliging van het Duitsche grondgebied, en de toekomst van zijn volk.

Zoolang onze vijanden een vrede door overeenstemming afwijzen, zoolang staan wij aan de zijde van het land.

Wij socialisten verlangen voor de toekomst een rijksregeering, die zich op de basis der jongste rijksdagbesluiten in het bijzonder van de vredesresolutie, stelt.

Wat den weg naar den vrede betreft, staan wij de meening voor, dat bij onze tegenstanders niet de hoop mag opkomen, alsof zij ons ten gronde kunnen slaan.

De militaire nederlagen der Russen verhaasten een beslissing.

Zoolang echter Rusland strijdt, moeten wij ons beschermen. Geenszins echter willen wij de Russische revolutie ten onder brengen.

Ons doel is een vrij Europa, en te midden daarvan een vrij Duitschland.

Aan het slot zijner redevoering zeide Scheidemann: Rusland heeft dringend vrede noodig. De heele wereld heeft hem noodig. Wanneer Rusland den vrede wilde, zou men aan dat land moeten zeggen, dat naar geen enkele zijde Duitsche veroveringsoogmerken bestaan en dat de onafhankelijkheid en integriteit van België en Frankrijk in alle geval gewaarborgd zijn.

Lloyd George verdacht Duitschland er van, dat het de hand wilde leggen op België. Deze verdenking is ongemotiveerd. Dat is onmogelijk bij een vrede zonder gedwongen gebiedsverwervingen en zonder financieële overweldigingen, gelijk de rijksdag hem voorstaat.

Niet de rijksdag alleen heeft den weg geëffend, die tot vredesonderhandelingen moet leiden. Maar men moet van het denkbeeld terugkomen, om Duitschland te berooven en te verbrokkelen.

Bekendmaking.

De verkoop van zilveren, gouden en juweelen voorwerpen, beleend ter Spaar- en Beleenbank van 1 Maart 1916 t|m 31 Augustus 1916 onder No. **5455 P** t|m **4907 R**, zal plaats hebben op Donderdag 4 October 1917 a.s en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, 29 September 1917.

De Voorzitter,

3 C. S. Gorsira.

Bekendmaking!

Bij het garnizoen alhier is gedurende de maand October a.s. gelegenheid tot dienstneming bij het Oost-Indisch leger.

Eenige kennis van de Nederlandsche taal wordt vereischt.

Curaçao, 29 September 1917.

De Commandant der troepen,

H. L. BIERMAN.

3—3

HAVEN-NIEUWS

VAN 22 SEPT. — 6 OCT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Maracaibo	P W Johnson	23 Sept	New York	23 Sept	Maracaibo
Merida	A Johanson	23 „	Maracaibo	24 „	La Guayra
Merida	A Johanson	26 „	La Guayra	27 „	Maracaibo
Philadelpha	G W Goodman	27 „	New York	27 „	La Guayra
Maracaibo	P W Johson	27 „	Maracaibo	27 „	New York
Philadelphia	G W Goodman	3 Oct	La Guayra	3 Oct	New York
Merida	A Johanson	3 „	Maracaibo	4 „	Maracaibo
Commewijne	J C Metus	27 Sept	Paramaribo	1 Oct	Halifax
Zulia	Col	6 Oct	New York	6 „	Maracaibo
Don Alberto	Arvelo	24 Sept	Aruba	26 Sept	Maracaibo
American	W Lerche	19 „	La Guayra	19 „	Pto Colombia
El Capitan	Hansen	22 „	Pto Cabello	23 „	Jamaica
Sto Domingo	F Mutio	25 „	Sto Domingo	26 „	Sto Domingo
Vesta	Apold	26 „	Norfolk	? „	Cuba

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Nereida	22 Sept	Pto Cabello	*Reina*	24 Sept	Barranquilla
Amadeo	23 „	Aruba	*Rita Otilia*	24 „	Vela de Coro
Carolina	23 „	P Colombia	*Gladys*	24 „	Barbados
Maria	24 „	Rio Hacha	*Meteor H*	24 „	Maracaibo
Estelle H	24 „	Isl Barlov	*Virginia*	24 „	Vela de Coro
Meteor A	25 „	Pto Rico	*Perla d'Ozama*	28 „	Sto Domingo
Gloria V	25 „	Maracaibo	*Nereida*	25 „	Pto Cabello
Albertha	27 „	Pto Cabello	*Estelle H*	26 „	Bonaire
Vasta H	27 „	Bonaire	*Victoria*	28 „	Vela de Coro
Perey C 1	17 „	Rio Hacha			
Refugio H	28 „	Aruba			